

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. II. De Convocando Capitulo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

minum laxius sumamus, veniunt omnes Canonici, quibus per assecutionem Canonici omnia jura eidem annexa perfectè quæsitæ sunt, ita ut statim dicantur de *Capitulo*, licet non sint in *saceris*. Barbof. de Canon. § Dignit. cit. cap. 37. num. 1. § 2. Propriè autem, & strictè loquendo ii duntaxat *Capitularium* numero censentur, qui vocem in *Capitulo* habent. Non habent autem vocem, qui non saltem in *S. Sub-Diaconatus* ordine sunt constituti, idque obtinet tam in Ecclesiis *Regularibus*, quàm *Cathedralibus*, & *Collegiatis* per textum expressum in *Clem. 2. de atat. § qualit. § ord.* & *Concil. Trident. Sess. 22. de Reform. cap. 4.* quòd ideò statutum, ut Canonici hac ratione propensius ad *SS. Ordines* suscipiendos inducantur, & post perceptos pluribus subinde annis fructus Ecclesiasticos statui Clericali renuntiandi ansa præcludatur. Et licèt ex particularibus quorundam *Ordinum* statutis omnes *Regulares* professi ad actus *Capitulares* admittantur, his tamen ipsis *Constitutionibus*, cùm in veteri jure communi tan-

tum fundatæ sint, *Concilium Trid.* derogare voluisse, probabilius mihi videtur cum *Gloss. in cap. 32. V. conversi Laici de Elect. in 6.* nisi fortè huic *Constitutioni Trident.* iterum per aliam consuetudinem, quæ juris antiqui dispositionem aut retinuit, aut innovavit, derogatum sit, quam consuetudinem (excepta electione) quoad reliquos actus *Capitulares* ut passim in *Ecclesiis Regulariù* invaluisse scimus, vel ideò rationabilem quoque existimamus, quod non eadem sit *Regularium*, quæ sæculatium Clericorum ratio, utpote, quibus post emissam professionem nec ad sæculum reverti liberum, nec *Ordinum* susceptionem sine jussu *Abbatis* maturare arbitrarium est, & sæpe, ut notat *D. Benedictus in cap. 3. Regule: Dominus revelat juniore, quòd melius est.* Unde *d. Clement. vel Concil. Trid.* loquens de *Ecclesiis etiam Regularibus*, non incommode de *Collegiatis* Canoniorum, aut illis, ubi particularia statuta in contrarium non habentur, explicari poterunt. *Vivianus ad d. Clement. princ.*

§. II.

De Convocando Capitulo.

SUMMARI A.

6. Jus convocandi Capitulum est regulariter penes Episcopum, vel Abbatem. 7. Quòd trinam patitur limitationem. 8. Quid juris, si Episcopus insimul sit Canonicus suæ Ecclesiæ? 9. Ad Capitulum vocari debent, qui debent, volunt, & commodè interesse possunt. 10. An, qui extra Provinciam degunt, vocandi sint? 11. Absentes, non vocati, agere possunt de contemptu, & actum à presentibus valide gestum rursus destruere. 12. Quamdiu audiri debeant, qui volunt agere de contemptu? 13. Absentes in tribus duntaxat casibus vocandi sunt. 14. Interim male agit, Prælati, si ad alios actus valdè arduos, cum posset, absentes non vocet. 15. Pro expediendis negotiis Capitularibus debent Capitulares in uno loco docenti collegialiter esse presentes.

Cir-

Circa hoc punctum plura quæri possunt, & quidem I. Penes quem sit jus convocandi Capitulum?

II. Quinam vocari debeant? III. Ad quos actus vocandi sint? IV. Et quis locus pro expediendis negotiis Capitularibus idoneus & opportunus esse dicatur? Ad singulas Quæstiones per distinctas Assertiones respondeo, &

6 Dico I. Jus convocandi Capitulum est regulariter penes Episcopum, vel Abbatem, ita, ut, si quædam gravioris momenti negotia tractanda occurrant, Episcopus ipse in persona tractatui intersit, vota singulorum exquirat, & juxta ea concludat. Concil. Trident. Sess. 25. de Reformat. cap. 6. Ratio est, quod Prælati sit Caput Capituli, ideoque conveniens esse videatur, ut is Capitularia membra, ceu capiti subjecta, ad negotia Ecclesiæ communi consilio expedienda convocet. Dixi regulariter id muneris ad Prælatum spectare. Excipiuntur enim à Concil. Trid. loc. cit. tres casus. I. Quando res, vel negotium ipsius Episcopi, vel suorum commodum respicit, hoc est (ut Sac. Congregatio Cardinalium declaravit) in iis casibus, in quibus Episcopus iudex esse non potest, scilicet, si res privato nomine ad Episcopum, vel ad suos pertineat, in re autem, quæ ad Dignitatem Episcopalem spectant, cum possit esse iudex, etiam Capitulum convocare potest. Barbof. ad cit. loc. Concil. num. 44. Leurenus in foro benefic. part. 2. quæst. 671. n. 1. II. Si Prælati sit absens, jus convocandi Capitulum de jure, vel consuetudine ad Præpositum, Decanum, vel Senioremem spectat, non autem ad Vicarium vel Officialem Episcopi, qui vigore Concil. Trid. l. c.

ad Capitulum admitti non debet, sed, si Capitularis sit, & res ad deliberandum proposita, ad suum, vel Episcopi commodum pertineat, inde exire debet, prout à S. Congregatione negotiis Episcoporum, & Regularium præposita die 17. Jan. 1584. resolutum fuisse, refert Barbof. de Canon. & Dignit. c. 35. num. 12. & licet Senior, vel Decanus jurisdictionem aliàs in Capitulares nullam habeat (utpote, quæ tota in Episcopo residet) ita, ut comparere nolentes cogere nequeat, convocatio tamen illum operabitur effectum, ut non comparentes habeantur pro contumacibus, & præsentibus, apud quos jus totius Collegii pro hac vice residet, validè in negotio Capitulari procedere valeant. cap. 19. de Elect. Panorm. ad cap. 2. h. t. num. 3. III. Si negotium tangat Capitulum quæ tale, id seipsum per Decanum, vel Senioremem, etiam non petita Episcopi venia, congregare potest, ut ab eadem Congregatione die 20. Augusti 1601. decisum refert Barbof. cit. cap. num. 4.

Cæterum nota: si Episcopus ex speciali gratia sit simul Canonicus suæ Ecclesiæ (id quod fieri posset, patet ex cap. 15. de Concess. Præb. & cap. penult. de Appellat. in 6.) tunc, si quæ Canonicus Capitulo intersit, jure convocandi non gaudet, nec primò loco sedet, sed post Præpositum, vel Archidiaconum secundum cuiusque Ecclesiæ consuetudinem. Layman. ad cap. 15. de Concess. Præbend. n. 3. Et eo etiam casu, si à gestis in Capitulo per Canonicos in eo congregatos appellari contingat, ad eum appellatio facienda est, & similiter, si Capitulum in collatione Beneficii sit negligens, ad eum devolutionem

nem fieri oportet, quia, ex quo Episcopus non interfuit Capitulo quàm Episcopus, sed tanquam *Canonicus*, non appellatur ab eodem ad eundem, sed ab inferiore ad superiorem: secùs dicendum, si qua Episcopus Capitulo præficeret. *cap. 11. de Appellat. in 6. Gloss. ibid. arg. l. 1. §. solent ff. Quando appelland.* Layman. ad *cit. cap. 15. num. 3.* Barbosa cum aliis relatis *de Canon. & Dignit. cap. 35. n. 13.*

9 Dico II. Ad Capitulum sunt omnes vocandi, qui *debent, volunt, & commodè possunt interesse.* *cap. 42. de Elect. cap. 33. de Præbend. in 6.* Non debent autem vocari illi, qui jus suffragii non habent, licet sint de Collegio, ut sunt *excommunicati, suspensi, irregulares.* *cap. 8. de Consuet. cap. 18. de Sent. Excommunic. in 6.* aut si qui propter proprium delictum expulsi sint. *Arg. l. 5. §. 1. ff. de Capite minut.* II. *Qui volunt.* Potest enim quisque favori pro se introducto renuntiare *l. 38. ff. de Pactis*, nisi interfit Ecclesiæ, tunc enim absentes ad comparandum etiam inviti compelli possunt. Panormit. ad *cap. 42. de Elect. num. 4. & 5.* ubi simul notat, in numerum duarum Tertiariarum, quæ ab initio ad actus universitatis convenire debent, *l. 3. §. 4. ff. Quod cujusque univers.* non venire absentes, & comparere nolentes. III. *Qui commodè possunt.* Habita ratione commoditatis, non respectu vocandi, sed Ecclesiæ. Panormit. ad *cit. cap. 42. n. 5.*

10 Quæres I. An, qui extra Provinciam degunt, in qua actus Capitularis, v. g. Electio est celebranda, vocari debeant? Rationem dubitandi suggerit *cap. 35. de Elect.* ubi mandat Pontifex, fratres omnes in *Provincia* existentes

esse vocandos, utique ex ea ratione, quòd illi censeantur commodè posse vocari, qui intra eandem Provinciam degunt: ergo, qui extra Provinciam commorantur, vocandi non sunt. Verùm, quòd nulla habenda sit ratio Provinciam, an vocandi intra, vel extra illam existant, sed bonum duntaxat, & utilitas ipsius Ecclesiæ, meliori jure docet Panormit. ad *cit. cap. 35. num. 3.* Nam contingere potest, ut quis in alia Provincia agat, & tamen vicinior sit suæ Ecclesiæ, quàm alius, qui absens sit intra Provinciam suam, maximè, ubi illa vasta, & admodum spatiosa esset, unde *cap. 42.* jubet, non illos tantum, qui intra Provinciam existunt, sed simpliciter, & indefinitè omnes vocari, qui *commodè* actui Capitulari interesse possunt.

Ad *cap. 35. de Elect.* respondeo, quòd vel exaudiendum sit de casu illo, quo nullus Capitularium extra Provinciam degebat, vel de consuetudine speciali illius loci, qua fratres duntaxat intra Provinciam existentes vocari consueverunt, præsertim cum illa tam lata, & spatiosa non esset, quin commodè ad Capitulum absentes intra illam Provinciam vocari potuerint. Ideò hic Textus non est indifferenter ad alias Ecclesias extendendus, cum aliæ Provinciam possint esse latiores: dispositio enim legis, vel Canonis non se porrigit à casu ad casum, nisi eadem omnino militet ratio. *l. 12. ff. de LL.* Panormit. ad *cit. cap. 35. n. 4.* & propterea hæc quæstio: *quinam commodè vocari possint?* una Regula generali definiri non posse, advertit ibidem Nobilissimus hic Canonum iaterpres, sed id sagax iudex secundum pericula imminetia, & discrimi-

mina viarum, ex æquo & bono arbitratitur, arg. cap. 4. de Offic. deleg. & l. 1. ff. de jur. delib. Censetur autem super hoc dubio idoneus iudex is, ad quem spectat confirmatio electionis, aut alterius negotii Capitularis. Arg. cap. fin. de Offic. deleg. in 6. sæpè laudatus Panormit. d. n. 5.

11 Quæres II. Quid juris, si qui ex absentibus, qui de jure vocari debuissent, ad Capitulum vocati non sint? Respondeo, actum Capitularem à præsentibus gestum ipso quidem jure subsistere, ab absentibus tamen, qui vocati non sunt, si velint agere de contemptu, irritari posse, per cap. 36. de Elect. cum plus (ut ibi inquit Pontifex) in tabulis consueverit contemptus unius obesse, quam multorum contradictio in præsentibus. Prius membrum ita limitat Panormit. ad cit. cap. n. 4. ut actus Capitularis à præsentibus gestus non aliter valeat, quam si duæ saltem partes, sive Tertiæ de vocandis præsentibus fuerint. Nam si duæ partes non adfuerint, actus Capitularis, ex quo pars minor est contempta, vel non legitimè vocata, ipso jure nullus est, per vulgatos Textus in l. 3. § 4. ff. Quod cujusc. universit. l. 46. C. de Decurion. Rationem addit, quod potentia Capituli in principio sit apud duas partes, dum Capitulum est in congregando, licet in desiniendo valeat, quidquid à majori parte illarum duarum partium præsentium decretum fuerit, per l. 19. ff. ad municip. cap. 1. b. t.

12 Quæres III. Quamdiu audiri debeant, qui volunt agere de contemptu? Respondeo, si intra terminum legalem, & peremptorium, quem is, ad quem actus Capitularis confirmatio pertinet, pro facienda contradictione præfigere

solet & debet. cap. ult. de Elect. in 6. compareant, & actui gesto se opponant, audiendos, secus si terminum peremptorium, & competentem præterlabi siverint, audiri amplius non debere. Panorm. ad cap. 2. de his, quæ fiunt à Prælato n. 8.

Dico III. Ad actus Capitulares quos-
cunque absentes vocandos non esse, exceptis tribus casibus à Gloss. in cap. 2. de Testib. in 6. expressis, videlicet I. in negotio Electionis per cap. 42. de Elect. II. In receptione alicujus in Canonicum, per cap. 33. de Præbend. in 6. III. In cessatione à Divinis, per cap. 8. de Offic. Ordin. in 6. in quibus jura absentes vocari expressè præcipiunt. Ità tenent Ferosin. in cap. 6. de Constitut. Quest. 2. num. 18. Fagnan. in cap. 2. de N. O. N. n. 52. Mantica de Tacit. § ambig. convent. lib. 4. tit. 7. n. 9. Lotter de re Benefic. part. 3. Quest. 17. n. 118. Ratio est, quòd nugatorium, & superfluum fuisset, in prædictis tribus casibus hanc legem ponere, si generaliter ad omnes actus Capitulares vocandi essent absentes. Interim non diffiteor, 14 quin superior peccare possit, si, ubi profelicius expediendo aliquo actu Capitulari valde arduo, præsentiam etiam absentium necessariam esse duxerit, vocare negligat, quia tenetur bono Capituli omni meliori modo consulere, & sic utilitas universitatis eidem debet esse regula vocandorum, & non vocandorum, quod ipsum tamen duntaxat pro foro interno intelligendum est, ut acutè observant Passerin. ad cap. 2. de Testib. in 6. n. 105. & Eminentiss. Vincent. Petra in Comment. ad Constit. Apostol. tom. 1. pag. 66. n. 42. vadè fundamentum Adversariorum, in arduitate

causarum positum, inter quos præcipuus est Panormit. *ad cap. 1. num. 15. h. t.* ex hac limitatione solutionem capit, quod scilicet obligatio vocandi absentes in negotiis arduis stringat superiorem pro foro quidem interno, nulla tamen lege pro foro externo. Panormitano verò & ejus sequacibus in tantum accedo, ut consuetudinem illam rationabilem agnoscam, si quæ in quibusdam Capitulis vigeat ad actus capitulares magis arduos vocandi absentes, ita tamen, ut actus, absentibus non vocatis, primùm sit validus, ab ipsis postea, si de contemptu agere placeat, invalidandus. Passerin. *loc. citat. num. 106.* & Petra *num. 43. Rota decis. 4. part. 10. recent.*

15 Dico IV. Ad expedienda negotia capitularia quilibet locus aliàs honestus aptus esse videtur. *arg. l. 21. §. 11. ff. de Recept. qui arbitr. Panorm. ad c. 14. de Elect. num. 4.* in quo omnes, qui jus suffragii habent, collegialiter congregati votum suum explicare debent, ut communi consilio tantò maturius deli-

beratio instituatur: neque enim dicendus esset actus Capitularis, ubi singuli seorsim, & sigillatim consensum suum explicarent, quia jus Universitatis consistit in collegialitate, & negotia Capituli tractantur à pluribus, non ut *singulis*, sed ut *universis*. Barbof. *ad cap. 42. de Elect. num. 9.* Vinc. Petra *cit. Tom. 1. pag. 57. num. 19.* Aliud foret, si actus esset communis pluribus, ut *singulis*, & non ut *universis*, tunc enim is à singulis seorsim expediri, aut illi consensum suum separatim præstare possent, ut, si v. g. duo, vel tres de Capitulo jus præsentandi haberent, ut *singuli*, non verò ut *collegium*. Layman. cum aliis à se relatis *ad cap. 33. de Præbend. in 6.* Circa hanc doctrinam duo adhuc nota ex Barbof. *Tract. de Canon. & Dignitat. cap. 35. num. 17. §. 2. seqq. & cap. 38. num. 16.* quòd acta per Canonicos in Capitulo, non possint revocari, nisi per capitulariter congregatos, & quando actus capitulariter fieri exposcit, etiam ratificatio capitulariter faciendâ sit.

§. III.

De consensu Capituli.

SUMMARI A.

16. Ut actus capitularis sustineatur, major, & sanior pars consentire debet. 17. Nec sufficit, quod sit talis respectu partis minoris, sed necesse est, ut sit respectu totius Capituli. 18. Nec statuto, nec consuetudine introduci potest, ut actus aliter non valeat, quàm si singuli consentiant, aut due tertia. 19. In quibusdam tamen casibus requiritur singulorum consensus. 20. In impari votorum numero, quando pars una dimidio suffragio alteram excedit, valet actus. 21. Potest quandoque pars major minorem etiam invitam compellere ad contribuendum de suis redditibus pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ. 22. Prælati quæ talis effectivè non est membrum Capituli.

Ad